Judikatūras krājums

ĢENERĀLADVOKĀTES ELEANORAS ŠARPSTONES
[*ELEANOR SHARPSTON*] SECINĀJUMI,
sniegti 2015. gada 18. jūnijā [1]

**Lieta C-298/14**

**Alain Laurent Brouillard**
**pret**
**Jury du concours de recrutement de référendaires près la Cour de cassation**
**un**
**État belge**

(Conseil d'État (Beļģija) lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Darba ņēmēju brīva pārvietošanās — Izņēmums attiecībā uz "nodarbinātību civildienestā" — Direktīva 2005/36/EK — Profesionālo kvalifikāciju atzīšana — Jēdziens "reglamentēta profesija" — Pielaišana pie konkursa pārbaudījuma Beļģijas Cour de cassation tiesas locekļa palīga pieņemšanai darbā

1. Šis lūgums sniegt prejudiciālo nolēmumu ir radies tiesvedībā *Conseil d'État* (Valsts Padome, Beļģija; turpmāk tekstā – "iesniedzējtiesa"), kurā Beļģijas pilsonis *A. L. Brouillard* apstrīd atlases komisijas *Cour de cassation* (Kasācijas tiesa, Beļģija) tiesas locekļa palīgu pieņemšanai darbā konkursa pārbaudījuma lēmumu, ar kuru viņam tika atteikta piekļuve šim pārbaudījumam. Šī lēmuma pamatā bija tas, ka *A. L. Brouillard* nav akadēmisko kvalifikāciju, kas tiek pieprasītas, lai varētu pieteikties uz šo amatu, proti, doktora, licenciāta vai maģistra grāda tiesību zinātnēs, kas būtu iegūts Beļģijas universitātē, vai ārvalstī iegūta grāda, kuru par līdzvērtīgu būtu atzinusi kompetentā Beļģijas iestāde.

2. *A. L. Brouillard* būtībā apgalvo, ka viņa diplomi, ieskaitot viena gada jurista lingvista speciālista grādu, ko izsniegusi Francijas universitāte, kopā ar viņa profesionālo pieredzi *Cour de cassation* [2] dokumentācijas un tekstu pieskaņošanas dienestā sniedz viņam nepieciešamo profesionālo kvalifikāciju. Viņš argumentē, ka atlases komisija, pārbaudot tikai viņa akadēmiskās kvalifikācijas, nav ņēmusi vērā viņa tiesības brīvi pārvietoties kā darba ņēmējam un Eiropas Savienības ("ES") sistēmu profesionālo kvalifikāciju atzīšanai.

3. Iesniedzējtiesa lūdz Tiesai paskaidrot, vai LESD 45. un 49. pants un Eiropas Parlamenta un Padomes 2005. gada 7. septembra Direktīva 2005/36/EK par profesionālo kvalifikāciju atzīšanu [3], ja tie ir piemērojami pamatlietā, neļauj atlases komisijai atteikt *A. L. Brouillard* piekļuvi konkursa pārbaudījumam tādēļ, ka viņam nav nepieciešamo akadēmisko kvalifikāciju, nepārbaudot, vai viņa diplomi kopā ar viņa profesionālo pieredzi sniedz viņam līdzvērtīgu profesionālo kvalifikāciju.

1 — Oriģinālvaloda – angļu.

2 — Šis dienests tostarp ir atbildīgs par spriedumu un secinājumu tulkojumu Beļģijas oficiālajās valodās un par saskaņotības pārbaudi starp dažādām šo dokumentu valodu versijām.

3 — OV L 255, 22. lpp., pamatlietas faktisko apstākļu laikā ar grozījumiem, kas izdarīti ar Komisijas 2011. gada 3. marta Regulu (ES) Nr. 213/2011, ar ko groza II un V pielikumu Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvai 2005/36 (OV 2011, L 59, 4. lpp.).

## Eiropas Savienības tiesības

*LESD*

4. Lai gan LESD 45. pantā tiek garantēta darba ņēmēju pārvietošanās brīvība Eiropas Savienībā, LESD 45. panta 4. punktā ir noteikts, ka šis pants nav piemērojams nodarbinātībai civildienestā.

5. EKL 49. panta pirmajā daļā ir aizliegti ierobežojumi kādas dalībvalsts pilsoņu brīvībai veikt uzņēmējdarbību citā dalībvalstī.

*Direktīva 2005/36*

6. Direktīvas 2005/36 mērķis ir veicināt personu (ieskaitot darba ņēmējus) brīvu pārvietošanos un pakalpojumu sniegšanas brīvību Eiropas Savienībā [4]. Tajā tiek garantēts, ka personām, kuras ir ieguvušas savu profesionālo kvalifikāciju vienā dalībvalstī, ir tiesības sākt vai veikt darbību tajā pašā profesijā citā dalībvalstī, neskarot prasību, ka viņām darbam šajā profesijā jāievēro visi nediskriminējošie nosacījumi, ja šādi nosacījumi ir objektīvi pamatoti un samērīgi, kurus noteikusi pēdējā minētā dalībvalsts [5].

7. Direktīva 2005/36 neskar LESD 45. panta 4. punkta piemērošanu [6].

8. Saskaņā ar 1. pantu ("Mērķis"), ja dalībvalsts, kas darbības sākšanai vai veikšanai reglamentētā profesijā savā teritorijā izvirza nosacījumu, ka vajadzīgas specifiskas profesionālās kvalifikācijas, tai saistībā ar darbības sākšanu vai veikšanu šajā profesijā jāatzīst profesionālās kvalifikācijas, kuras iegūtas vienā vai vairākās citās dalībvalstīs un kuras ļauj personai ar šādu kvalifikāciju veikt darbību tajā pašā profesijā šajā dalībvalstī [7].

9. 3. panta 1. punktā ir ietvertas šādas definīcijas:

"a) "reglamentēta profesija": profesionāla darbība vai profesionālu darbību kopums, uz kuras sākšanu, veikšanu vai veikšanu kādā noteiktā veidā tieši vai netieši attiecas normatīvos vai administratīvos aktos paredzēta prasība par īpašas profesionālās kvalifikācijas esamību; jo īpaši par veikšanas veidu uzskata tāda profesionālā nosaukuma lietošanu, kuru normatīvie vai administratīvie akti atļauj lietot vienīgi personām ar noteiktu profesionālo kvalifikāciju [..];

b) "profesionālās kvalifikācijas": kvalifikācijas, ko apstiprina kvalifikāciju apliecinošs dokuments, 11. panta a) punkta i) apakšpunktā minētais kompetences apliecinājums un/vai profesionālā pieredze;

c) "[formālu] kvalifikāciju apliecinošs dokuments": diploms, sertifikāts un cita veida apliecinājums, kuru izsniegusi dalībvalsts iestāde, kas norīkota saskaņā ar attiecīgās dalībvalsts normatīvajiem vai administratīvajiem aktiem, un kurš apliecina tādas profesionālās apmācības sekmīgu pabeigšanu, kas apgūta galvenokārt [Eiropas Savienībā] [..];

[..]

4 — Direktīvas 2005/36 preambulas 1. apsvērums.

5 — Preambulas 3. apsvērums.

6 — Preambulas 41. apsvērums.

7 — Šis mērķis atbilst Padomes 1988. gada 21. decembra Direktīvas 89/48/EEK par vispārēju sistēmu tādu augstākās izglītības diplomu atzīšanai, ko piešķir par vismaz trīs gadu profesionālo izglītību (OV 1989, L 19, 16. lpp.), kas tika atsaukta ar Direktīvu 2005/36, mērķim. Skat. spriedumu Komisija/Spānija, C-286/06, EU:C:2008:586, 71. punkts.

e) “reglamentēta izglītība un apmācība”: jebkāda apmācība, kas īpaši paredzēta darbības veikšanai kādā konkrētā profesijā un kas aptver kursu vai kursus, kurus atbilstīgos gadījumos papildina profesionālā apmācība, pārbaudes prakse vai profesionālā prakse. [..]

[..]”

10. 4. pants ir par atzīšanas ietekmi un tajā ir noteikts:

“1. Profesionālās kvalifikācijas atzīšana no uzņēmējas dalībvalsts puses ļauj attiecīgajai personai šajā dalībvalstī sākt darbību tajā pašā profesijā, kurai viņš kvalificēts izcelsmes dalībvalstī, un veikt to uzņēmējā dalībvalstī atbilstoši tādiem pašiem nosacījumiem kā uzņēmējas dalībvalsts pilsoņiem.

2. Šīs direktīvas nolūkā profesija, kurā pretendents vēlas veikt darbību uzņēmējā dalībvalstī, ir tā pati profesija, kurai viņš kvalificēts izcelsmes dalībvalstī, ja tajā ietvertās darbības ir līdzvērtīgas.”

11. Saskaņā ar 13. panta 1. punktu (“Atzīšanas nosacījumi”), kurš attiecas uz vispārējo apmācības apliecinošo dokumentu atzīšanas sistēmu, “ja attiecībā uz darbības sākšanu vai veikšanu reglamentētā profesijā uzņēmējā dalībvalstī pastāv nosacījums, ka vajadzīgas specifiskas profesionālās kvalifikācijas, tad šīs dalībvalsts kompetentā iestāde atļauj sākt vai veikt darbību šajā profesijā – ievērojot tādus pašus nosacījumus, kādi attiecas uz tās pilsoņiem – pretendentiem, kuriem ir kompetences apliecinājums vai kvalifikāciju apliecinošs dokuments, kāds vajadzīgs citā dalībvalstī, lai sāktu un veiktu darbību šādā profesijā pēdējās minētās dalībvalsts teritorijā [..]”.

12. Saskaņā ar 14. panta 1. punktu 13. pantā nav liegts uzņēmējai dalībvalstij prasīt, lai pretendents pabeidz adaptācijas periodu, kura ilgums ir līdz trim gadiem, vai veic zināšanu pārbaudi, ir īpaši, ja i) apmācība, ko viņš saņēmis, aptver mācību priekšmetus, kas būtiski atšķiras no tiem, ko aptver kvalifikāciju apliecinošais dokuments, kas nepieciešams uzņēmējā dalībvalstī, vai ii) reglamentētā profesija uzņēmējā dalībvalstī ietver vienu vai vairākas reglamentētas profesionālās darbības, kas atbilstīgajā profesijā nepastāv pretendenta izcelsmes dalībvalstī, un ja šī atšķirība ietver specifisku apmācību, kas ir nepieciešama uzņēmējā dalībvalstī un aptver mācību priekšmetus, kas būtiski atšķiras no tiem, ko aptver pretendenta kompetences apliecinājums vai kvalifikāciju apliecinošais dokuments. Atbilstoši 14. panta 3. punkta pirmajai daļai attiecībā uz profesijām, kurās darbības veikšanai vajadzīga attiecīgās valsts tiesību aktu precīza pārzināšana un kurās konsultācijas un/vai palīdzības sniegšana saistībā ar attiecīgās valsts tiesību aktiem ir būtisks un pastāvīgs profesionālās darbības aspekts, uzņēmēja dalībvalsts var noteikt vai nu adaptācijas periodu, vai arī zināšanu pārbaudi.

## Beļģijas tiesības

13. Saskaņā ar *Code judiciaire* [Tiesu kodeksa] 135.a pantu *Cour de cassation* atbalstu sniedz *référendaires* (tiesas locekļa palīgi), kuri sagatavo tiesnešu un *Procureur général* (ģenerālprokurors) [8] darbu, piedalās dokumentēšanas darbībās un veic spriedumu tulkojumus un publicēšanu, kā arī saskaņo tekstu franču un nīderlandiešu valodā. Šī *Code judiciaire* 259.k pantā ir noteikts, ka tiesas locekļa palīgiem jābūt sasniegušiem 25 gadu vecumu un tiem jābūt tiesību doktora grādam vai licencei tiesību zinātnēs, kas ir pielīdzināms maģistra grādam Beļģijas tiesībās [9]. Kandidātus izvēlas konkursa pārbaudījumos, kuru rezultāti ir spēkā 6 gadus. Saskaņā ar 259.l pantu karalis ieceļ tiesas locekļa palīgus uz 3 gadu pārbaudes periodu, kura beigās viņu iecelšana amatā kļūst par galīgu, ja vien karalis pēc pirmā priekšsēdētāja vai ģenerālprokurora priekšlikuma nenolemj citādi.

8 — Saskaņā ar Beļģijas Tieslietu ministrijas mājas lapā pieejamo informāciju Ģenerālprokurora birojs *Cour de cassation* sastāv no ģenerālprokurora, pirmā ģenerāladvokāta un ģenerāladvokātiem.

9 — 2009. gada 30. decembra Likuma 2. pants.

14. Pamatlietas faktisko apstākļu laikā Franču kopienas 2004. gada 31. marta dekrēta, ar kuru tiek definēta augstākā izglītība, atbalstot tās integrāciju Eiropas augstākās izglītības telpā un refinansējot universitātes [*Décret de la Communauté française du 31 mars 2004 définissant l'enseignement supérieur, favorisant son intégration à l'espace européen de l'enseignement supérieur et refinançant les universités*], 43. un 44. pantā bija noteikts Franču kopienas valdības pienākums pieņemt vispārējus vai individuālus aktus, ar ko atzīst līdzvērtību starp ārvalstī pabeigtām studijām un šajā kopienā izsniegtu akadēmisko kvalifikāciju apliecinošu dokumentu, ieskaitot maģistra grādu tiesību zinātnēs.

## Fakti, tiesvedība un iesniegtie jautājumi

15. *A. L. Brouillard* bija vairākus gadus nodarbināts *Cour de cassation* dokumentācijas un tekstu saskaņošanas dienestā. Viņam ir licenciāta grāds tulkošanā, divu gadu grāds tiesībās (*candidature en droit*), ko piešķīrusi Beļģijas universitāte [10], viena gada grāds specializētās studijās cilvēktiesībās, ko piešķīrusi šī pati universitāte 2006. gadā, un viena akadēmiskā 2009./2010. gada profesionālais maģistra diploms tiesību zinātnēs, ekonomikā un vadības zinībās, privāttiesību novirzienā, specialitātē jurists lingvists ("viena gada profesionālā maģistra grāds"), ko piešķīrusi Puatjē [*Poitiers*] universitāte (Francija) 2010. gada 22. novembrī.

16. 2011. gada 24. maijā *A. L. Brouillard* reģistrējās dalībai publiskā konkursa pārbaudījumā tiesas locekļa palīgu *Cour de cassation* pieņemšanai darbā.

17. 2011. gada 23. jūnijā viņš iesniedza Franču kopienai lūgumu par pilnīgas līdzvērtības atzīšanu starp viņa viena gada profesionālā maģistra diplomu un Beļģijas tiesību zinātnes maģistra diplomu.

18. 2011. gada 6. septembrī *Cour de cassation* priekšsēdētājs paziņoja *A. L. Brouillard* konkursa atlases komisijas lēmumu, ar kuru viņa pieteikums reģistrācijai konkursam tiek atzīts par nepieņemamu. Šajā lēmumā atlases komisija norādīja, ka, lai personu varētu iecelt *Cour de cassation* tiesas locekļa palīga amatā, ir nepieciešams Beļģijas universitātes piešķirts doktora vai licenciāta grāds tiesību zinātnēs, lai nodrošinātu, ka kandidātam ir prasītās spējas strādāt šajā profesijā Beļģijā. *A. L. Brouillard* neizpildīja šo nosacījumu, jo viena gada profesionālā maģistra grāds nav atzīts Franču kopienā par līdzvērtīgu maģistra grādam, ko piešķir Beļģijā, un viņš nav piedalījies līdzvērtības kursos Beļģijas universitātē.

19. 2011. gada 27. oktobrī Franču kopiena noraidīja *A. L. Brouillard* pieteikumu atzīt līdzvērtību pilnībā un atzina viņa diploma līdzvērtību tikai ar maģistra grāda akadēmisko līmeni. Šāda līdzvērtība drīzāk attiecas uz akadēmisko kvalifikāciju līmeni nekā uz konkrētā grāda īpašo saturu. Šis lēmums bija pamatots ar Līdzvērtības atzīšanas komitejas Tiesību un kriminoloģijas nodaļas atzinumu, kurā bija apgalvots šādi:

"

— Diploma [iegūšana] pēc tiesību zinātnes studiju beigšanas apliecina tā ieguvēja spējas un tehnisko prasmi, kas ir saistītas ar tās tiesību sistēmas, kurā šīs grāds ir ticis izsniegts, īpašām pazīmēm; līdz ar to šādas ārvalstī pabeigtas studijas neatbilst Beļģijas Franču kopienas tiesību zinātnes fakultāšu – fakultāšu, kuras apmāca savus studentus jurista profesijai Beļģijas tiesību sistēmā, – prasībām;

— daži mācību kursi, kuri ir būtiski svarīgi tiesību zinātņu studiju otrā cikla beigšanai Beļģijas Franču kopienā (tostarp saistību tiesības, līgumtiesības, administratīvās tiesības un vides tiesības), nav apgūti, iegūstot [viena gada profesionālo maģistra diplomu], kura līdzvērtību tiek lūgts atzīt."

10 — Pirms Boloņas reformas augstākajā izglītībā "candidature en droit" būtībā ietvēra ievada kursu vairākās tiesību zinātņu disciplīnās un principā bija priekšnoteikums, lai uzsāktu trīs gadu licenciāta grādu tiesību zinātnēs, kas ietvēra galveno Beļģijas tiesību nozaru studijas, kā arī ES un starptautiskās tiesības. Lai iegūtu praktizējoša jurista kvalifikāciju, personai bija jābūt Beļģijas tiesību licenciāta grādam (pašreiz – maģistra grāds Beļģijas tiesībās). Trīs gadu bakalaura grāds un divu gadu maģistra grāds tiesībās tagad ir aizstājuši *candidature* un licenciāta grādus tiesībās.

20. *A. L. Brouillard* atlases komisijas lēmumu un Karaļa 2012. gada 20. septembra dekrētus, ar kuriem tika iecelti amatā trīs jauni tiesas locekļa palīgi *Cour de cassation*, pārsūdzēja iesniedzējtiesā, kas apturēja lietas izskatīšanu un lūdza sniegt prejudiciālu nolēmumu par šādiem jautājumiem:

"1) Vai LESD 45. un 49. pants, kā arī [..] Direktīva 2005/36 [..] ir jāinterpretē tādējādi, ka tie ir piemērojami situācijā, kad Beļģijas pilsonis ar dzīvesvietu Beļģijā, kurš nav veicis profesionālo darbību citā dalībvalstī, pamatojot savu pieteikumu dalībai konkursā uz tiesas locekļa palīga Beļģijas *Cour de cassation* amata vietām, atsaucas uz [Francijā iegūtu viena gada profesionālā maģistra diplomu]?

2) Vai tiesas locekļa palīga Beļģijas *Cour de cassation* amats, kurā, kā ir paredzēts *Code judiciaire* 259.k pantā, persona var tikt iecelta ar nosacījumu, ka viņai ir tiesību zinātnes doktora vai licenciāta grāds, ir reglamentēts amats [..] Direktīvas 2005/36 3. panta izpratnē?

3) Vai tiesas locekļa palīga *Cour de cassation* amats [..] ir nodarbinātība civildienestā LESD 45. panta 4. punkta izpratnē, un vai līdz ar to ar LESD 45. panta 4. punktu ir liegta LESD 45. un 49. panta, kā arī [..] Direktīvas 2005/36 [..] piemērošana?

4) Ja šajā lietā ir piemērojami LESD 45. un 49. pants, kā arī [..] Direktīva 2005/36, vai šīs tiesību normas ir jāinterpretē tādējādi, ka konkursa uz *Cour de cassation* tiesas locekļa palīga amata vietām atlases komisijai tiek liegts izvirzīt nosacījumu, ka šajā konkursā drīkst piedalīties tikai personas, kurām ir Beļģijas universitātes piešķirts tiesību zinātņu doktora vai licenciāta diploms, vai arī lai Franču kopiena, kuras kompetencē ir izglītības joma, būtu atzinusi [viena gada profesionālā maģistra diplomu] par līdzvērtīgu ar Beļģijas universitātes piešķirtu tiesību zinātnes doktora, licenciāta vai maģistra grādu?

5) Ja LESD 45. un 49. pants, kā arī [..] Direktīva 2005/36 šajā lietā ir piemērojami, vai šīs tiesību normas ir jāinterpretē tādējādi, ka ar tām konkursa uz *Cour de cassation* tiesas locekļa palīga amata vietām atlases komisijai ir noteikts pienākums salīdzināt prasītāja kvalifikācijas, kas izriet no viņa diplomiem, kā arī no viņa profesionālās pieredzes, ar kvalifikāciju, kuras sniedz Beļģijas universitātes piešķirts doktora vai licenciāta grāds, un vajadzības gadījumā piemērot viņam kādu no Direktīvas 2005/36 14. pantā minētajiem kompensācijas pasākumiem?"

21. *A. L. Brouillard* iesniedzējtiesā pārsūdzēja arī Franču kopienas 2011. gada 27. oktobra lēmumu. Šī prasība atcelt tiesību aktu, kas nav pievienota pamatlietai, tika noraidīta 2014. gada 15. maijā.

22. Rakstveida apsvērumus iesniedza *A. L. Brouillard*, Beļģijas un Itālijas valdības, kā arī Eiropas Komisija. *A. L. Brouillard*, Beļģijas valdība un Komisija sniedza mutiskos apsvērumus 2015. gada 25. marta tiesas sēdē.

## Analīze

### *Ievada apsvērumi*

23. Ar saviem pirmajiem trīs jautājumiem iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai pamatlietā ir piemērojami brīvas pārvietošanās principi un Direktīva 2005/36. Vispirms es izskatīšu, vai faktiskie apstākļi pamatlietā veido pilnībā iekšēju situāciju, kurai LESD 45. pants nav piemērojams (pirmais jautājums). Pēc tam es izskatīšu, vai LESD 45. panta 4. punkts izslēdz to, ka pamatlietā tiek piemēroti pārējie šī panta punkti un Direktīva 2005/36 (trešais jautājums). Es turpināšu ar analīzi par to, vai *Cour de cassation* tiesas locekļa palīga amats ir "reglamentēta profesija" Direktīvas 2005/36 izpratnē (otrais jautājums). Atbilde uz šo jautājumu noteikts to, vai šī direktīva ir piemērojama pamatlietā.

24. ceturtais un piektais jautājums ir jāizskata kopā. Būtībā tie ir par to, vai brīvas pārvietošanās principi un Direktīva 2005/36, ja tie ir piemērojami pamatlietā, aizliedz atlases komisijai noraidīt *A. L. Brouillard* pieteikumu par dalību konkursā tādēļ, ka viņam nav prasīto akadēmisko kvalifikāciju, *nesalīdzinot* šīs pēdējās minētās ar *A. L. Brouillard* zināšanām un iemaņām, kas izriet no viņa diplomiem un profesionālās pieredzes, un, ja tās ir atbilstošas, tad vajadzības gadījumā piemērot viņam kādu no Direktīvas 2005/36 14. pantā minētajiem kompensācijas pasākumiem.

25. Pirms izskatīt šos jautājumus, jānorāda trīs ievada apsvērumi.

26. Pirmkārt, es piekrītu Beļģijas un Itālijas valdībām, ka pamatlieta attiecas uz piekļuvi nodarbinātībai civildienestā Beļģijā, nevis uz piekļuvi pašnodarbinātībai šajā dalībvalstī. Tādēļ LESD 49. pants šeit nav atbilstošs; un es analizēšu tikai LESD 45. pantu un Direktīvu 2005/36.

27. Šķiet, ka iesniedzējtiesa ir pieņēmusi, ka Direktīvas 2005/36 4. pantam un 13. panta 1. punktam ir tieša vertikāla iedarbība un ka tādēļ pamatlietā *A. L. Brouillard* var atsaukties tieši uz šīm normām. Šis pieņēmums ir pareizs. Šajās normās beznosacījuma un pietiekami precīzi ir pieprasīts, lai dalībvalsts kompetentās iestādes sniegtu iespēju personai šajā valstī un ar tādiem pat nosacījumiem, kādi tiek piemēroti šīs valsts pilsoņiem, darboties profesijā, uz kuru attiecas nosacījums par īpašu profesionālo kvalifikāciju esamību, ja šī persona ir kvalificēta darboties šajā pašā profesijā citā dalībvalstī [11].

28. Visbeidzot, ar Direktīvu 2005/36 netiek saskaņoti nosacījumi darbībai reglamentētā profesijā dalībvalstī. Drīzāk šajā direktīvā tiek noteikts profesionālo kvalifikāciju atzīšanas mehānisms. Tas ļauj izmantotājiem iegūt piekļuvi uzņēmējā dalībvalstī tādai pašai reglamentētai profesijai, kāda ir tā, kurai tie ir kvalificēti savā izcelsmes dalībvalstī, un turpināt darbību tajā uzņēmējā dalībvalstī ar tādiem pašiem nosacījumiem, kā šīs valsts pilsoņiem [12]. Pieņemot, ka citi Direktīvas 2005/36 piemērošanas nosacījumi ir izpildīti (tostarp, ka *Cour de cassation* tiesas locekļa palīga amats ir "reglamentēta profesija"), *A. L. Brouillard* tad var atsaukties uz šo direktīvu tikai tad, ja viņam ir tāda profesionālā kvalifikācija, kura tiek pieprasīta darbībai Francijā amatā, kas ir līdzīgs *Cour de cassation* tiesas locekļa palīga amatam [13]. Tomēr es uzskatu, ka Beļģijas *Cour de cassation* tiesas locekļa palīga amats nav reglamentēta profesija, tādēļ Direktīva 2005/36 nav piemērojama pamatlietā [14]. Ja arī Tiesa uzskata tāpat, tad iesniedzējtiesai šis jautājums nebūs jāizskata.

*Vai faktiskie apstākļi pamatlietā veido "pilnībā iekšēju situāciju", uz kuru neattiecas LESD 45. pants? (pirmais jautājums)*

29. Beļģijas valdība apgalvo, ka LESD 45. pants nav piemērojams pamatlietā, kurai nav pietiekamas saiknes ar ES tiesībām. Lai gan *A. L. Brouillard* pamato savu prasību par piedalīšanos konkursa pārbaudījumos ar citā dalībvalstī iegūtu grādu, viņš šo programmu esot apguvis tālmācībā.

30. Mani Beļģijas valdības arguments nepārliecina.

11 — Skat. pēc analoģijas spriedumus *Beuttenmüller*, C-102/02, EU:C:2004:264, 55. punkts (attiecībā uz Direktīvas 89/48 3. panta a) punktu) un *Aslanidou*, C-142/04, EU:C:2005:473, 33. punkts (attiecībā uz Padomes 1992. gada 18. jūnija Direktīvas 92/51/EEK par otro vispārējo sistēmu profesionālās izglītības un mācību atzīšanai, lai papildinātu Direktīvu 89/48/EEK (OV 1992, L 209, 25. lpp.) 3. panta a) punktu, kurš būtībā atbilst Direktīvas 89/48 3. panta a) punktam).

12 — Skat. Direktīvas 2005/36 1. un 4. pantu. Attiecībā uz *A. L. Brouillard* "uzņēmēja dalībvalsts" šo normu izpratnē faktiski ir viņa izcelsmes dalībvalsts (Beļģija).

13 — Tas tomēr neliegtu Beļģijai pieprasīt, lai viņš pabeidz pilnu adaptācijas periodu vai veic zināšanu pārbaudi atbilstoši Direktīvas 2005/36 14. pantam.

14 — Skat. turpmāk 48.–57. punktu.

31. Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru Līguma normas par pārvietošanās brīvību nevar piemērot darbībām, kuras jebkādā veidā notiek tikai vienā dalībvalstī [15]. Tomēr ar šiem noteikumiem konkrētās dalībvalsts pilsoņiem tiek sniegts labums, ja tie likumīgi dzīvo citas dalībvalsts teritorijā un tajā ir ieguvuši profesionālo kvalifikāciju, proti, attiecībā uz viņu izcelsmes valsti viņi ir salīdzināmā situācijā ar to, kas ir jebkurai personai, kura ir saņēmusi ES primārās tiesībās garantētās tiesības un brīvības [16]. Vispārīgāk runājot, darba ņēmēju pārvietošanās brīvība netiktu sasniegta pilnībā, ja dalībvalstis atteiktos atzīt šo brīvību saviem pilsoņiem, kas ir izmantojuši ES tiesību priekšrocību, iegūstot profesionālo kvalifikāciju citās dalībvalstīs. Tas tā ir it īpaši tad, kad šie pilsoņi ir ieguvuši šajā valstī universitātes izglītību, kura papildina viņu pamatizglītību un apmācības un kuru viņi plāno izmantot pēc atgriešanās savā izcelsmes valstī [17].

32. *A. L. Brouillard* pamatojas uz grādu, kuru viņš ieguvis Francijas akadēmiskajā iestādē. Tādējādi viņš ir izmantojis savas tiesības saņemt izglītības pakalpojumus, ko nodrošina cita dalībvalstī reģistrēta universitāte. Šajos apstākļos tam, vai ir notikusi faktiska robežas šķērsošana, lai iegūtu šo profesionālo kvalifikāciju, manuprāt, nav nozīmes saistībā ar jautājumu, vai pamatlietā jāpiemēro LESD 45. pants. Piemēram, pieņemsim, ka students, kurš dzīvo vienā dalībvalstī, mācās tālmācībā, ko sniedz citā dalībvalstī reģistrēta izglītības iestāde. Viņš ir paredzējis doties uz šo iestādi galīgā mutiskā pārbaudījuma kārtošanai. Tomēr viņš nevar ceļot veselības apsvērumu dēļ. Tālmācību nodrošinošā izglītības iestāde viņam atļauj kārtot mutisko pārbaudījumu no mājām videokonferencē. Viņš nokārto pārbaudījumu un saņem profesionālo kvalifikāciju. Es nesaskatu iemeslus, kādēļ šis students vēlāk nevarētu izmantot LESD 45. pantu, kā tas tiek interpretēts iepriekš 31. punktā minētajā judikatūrā.

33. Katrā ziņā, atbildot uz jautājumu, kas tam tika uzdots tiesas sēdē, *A. L. Brouillard* skaidri norādīja, ka viņš 2010. gada 10. jūlijā devās uz Puatjē universitāti, lai kārtotu trīs stundu mutisko pārbaudījumu. Lai gan fakti galu galā jāizvērtē valsts tiesai, Tiesa to (gandrīz viennozīmīgi) var darīt tādēļ, ka ir notikusi fiziska robežas šķērsošana un ka tādēļ tā nav pilnībā iekšēja situācija.

*Vai LESD 45. panta 4. punkts neļauj pamatlietā piemērot šī panta pārējos punktus un Direktīvu 2005/36?(trešais jautājums)*

34. Iesniedzējtiesa lūdz paskaidrot, vai *Cour de cassation* tiesas locekļa palīga amats ir "nodarbinātība civildienestā" LESD 45. panta 4. punkta izpratnē.

35. Ņemot vērā pārvietošanās brīvības un vienlīdzīgas attieksmes pret darba ņēmējiem Eiropas Savienībā principa fundamentālo raksturu, šī izņēmuma apjomam nebūtu jāpārsniedz tā sākotnējais mērķis ļaut dalībvalstij ierobežot ārvalstu pilsoņu pieeju konkrētiem amatiem civildienestā, kas nozīmē, ka tiem, kas ieņem šos amatus, pastāv īpašas lojalitātes attiecības ar valsti un savstarpējas tiesības un pienākumi, kuri ir pilsonības saiknes pamatā [18]. Līdz ar to LESD 45. panta 4. punktā minētais izņēmums attiecas tikai uz nepilsoņu piekļuvi konkrētiem amatiem dalībvalsts civildienestā [19].

36. *A. L. Brouillard* ir *Beļģijas* pilsonis, kurš vēlas piekļūt amatam civildienestā *Beļģijā*. No tā izriet, ka LESD 45. panta 4. punkts nevar būt likumīgs pamats, lai viņam liegtu aizsardzību, kura viņam pienākas uz šīs normas pirmo trīs punktu pamata. LESD 45. panta 4. punkts tātad neliedz pamatlietas faktiem piemērot Direktīvu 2005/36.

15 — Tostarp skat. spriedumus *López Brea and Hidalgo Palacios*, C-330/90 un C-331/90, EU:C:1992:39, 7.–9. punkts, un *Steen*, C-332/90, EU:C:1992:40, 9. punkts.

16 — Tostarp skat. spriedumus *Knoors*, 115/78, EU:C:1979:31, 24. punkts; *Kraus*, C-19/92, EU:C:1993:125, 15. punkts; un *Fernández de Bobadilla*, C-234/97, EU:C:1999:367, 30. punkts.

17 — Spriedums *Kraus*, C-19/92, EU:C:1993:125, 16. un 17. punkts.

18 — Spriedums *Alevizos*, C-392/05, EU:C:2007:251, 69. un 70. punkts un tajos minētā judikatūra. Šī definīcija balstās uz Starptautiskās tiesas spriedumu *Nottebohm* (1955. gada 6. aprīļa spriedums, otrais posms, *I.C.J Reports* 1955, 4. lpp., 23. punkts).

19 — Skat. spriedumus *Grahame* un *Hollanders*, C-248/96, EU:C:1997:543, 32. punkts, un *Österreichischer Gewerkschaftsbund*, C-195/98, EU:C:2000:655, 36. punkts.

37. Par citādiem faktiem būtu jāatbild uz jautājumu, vai *Cour de cassation* tiesas locekļa palīga amats ir "nodarbinātība civildienestā" LESD 45. panta 4. punkta izpratnē. Lietas dalībnieki savos rakstveida un mutiskajos apsvērumos ir veltījuši daudz uzmanības šim jautājumam. Tādēļ es to īsumā aplūkošu.

38. Manuprāt, tiesas locekļa palīga amats nav "nodarbinātība civildienestā" LESD 45. panta 4. punkta izpratnē.

39. Tā kā tā ir atkāpe no darba ņēmēju brīvas pārvietošanās principa, LESD 45. panta 4. punkts ir jāinterpretē šauri [20].

40. Spriedumā Komisija/Beļģija [21] Beļģijas valdība apgalvoja, ka "nodarbinātība civildienestā" ir institucionāls jēdziens, kurš neatbilst jēdzienam "valsts varas īstenošana" LESD 51. pantā [22]. Tā uzskata, ka ir svarīga darba devēja identitāte, nevis darba ņēmēja veiktās darbības veids.

41. Tiesa šo argumentu noraidīja un izvēlējās jēdziena "nodarbinātība civildienestā" funkcionālu interpretāciju. LESD 45. panta 4. punkts ir piemērojams tikai, ciktāl attiecīgais darba ņēmējs 1) tieši vai netieši piedalās publisko tiesību piešķirtās varas izpildē un 2) pilda uzdevumus, kas ietver pienākumus valsts un – vispārīgāk – valsts iestāžu vispārējo interešu aizsardzībai [23]. Tādējādi tas, vai šis ir vai nav civildienesta īpašo darbību tipveida amats, ir svarīgi, jo ar to tiek uzticēta publisko tiesību piešķirtās varas un pienākumu izpilde valsts vispārējo interešu aizsardzībai [24].

42. Pamatojoties uz Tiesai pieejamo informāciju, es nepiekrītu Beļģijas un Itālijas valdībai, ka nodarbinātība Beļģijas *Cour de cassation* tiesas locekļa palīga amatā atbilst pirmajam nosacījumam.

43. Kā es to saprotu, tad, pirmkārt, pirmā priekšsēdētāja, priekšsēdētāja un tiesneša amati *Cour de cassation* un, otrkārt, ģenerālprokurora, pirmā ģenerāladvokāta un ģenerāladvokātu amati šajā tiesā patiešām ir tiesu iestāžu tipveida civildienesta amati [25]. Šie amati ietver vai nu spriešanu par *Cour de cassation*, kas ir pēdējās instances tiesa civillietās un krimināllietās Beļģijā, iesniegtajām kasācijas sūdzībām, vai nu neatkarīgu secinājumu sniegšanu (formālie secinājumi) par šīm kasācijas sūdzībām. Turklāt šīs funkcijas ietver pienākumus valsts vispārējo interešu aizsardzībai, nodrošinot, ka tiesības tiek ievērotas gan strīdos starp privātpersonām, gan strīdos, kuros ir iesaistītas valsts iestādes.

44. No Beļģijas valdības rakstveida un mutiskajiem apsvērumiem izriet, ka *Cour de cassation* tiesas locekļa palīgi sniedz palīdzību un atbalstu šiem tiesas locekļiem. Viņu galvenais uzdevums ir analizēt tiesā iesniegtās lietas, veikt juridisko pētīšanu un sniegt atbalstu šiem tiesas locekļiem spriedumu un secinājumu rakstīšanā.

45. Tiesas sēdē Beļģijas valdība apstiprināja, ka *Cour de cassation* tiesas locekļa palīgiem *nav* pilnvaru pieņemt nekādus tiesas nolēmumus (vai pat piedalīties to pieņemšanā), viņi nevar uzdot jautājumus lietas dalībniekiem tiesas sēdē un viņiem nav galīgā lemjošā vārda attiecībā uz juridisko argumentāciju, kas ir sprieduma vai secinājumu pamatā. Tiesas locekļa palīgi veic savus uzdevumus tikai to tiesas locekļu uzraudzībā, kuru labā viņi strādā un kuri uzņemas visu atbildību par viņu sniegtajiem spriedumiem un secinājumiem. Tādējādi šķiet, ka tiesas locekļa palīga palīgfunkcijas un sagatavojošās funkcijas neskar šo tiesas locekļu ar tiesvedību saistītās varas brīvu īstenošanu.

20 — Tostarp skat. spriedumus *Colegio de Oficiales de la Marina Mercante Española*, C-405/01, EU:C:2003:515, 41. punkts, un Komisija/Grieķija, C-460/08, EU:C:2009:774, 29. punkts.

21 — 149/79, EU:C:1980:297.

22 — Saskaņā ar šo pantu LESD normas par brīvību veikt uzņēmējdarbību nepiemēro tādās darbības jomās, kas attiecīgās valstīs "kaut netieši ir saistītas ar valsts varas īstenošanu". LESD 62. pantā ir noteikts, ka šis izņēmums attiecas arī uz pakalpojumu sniegšanas brīvību.

23 — Spriedums Komisija/Beļģija, 149/79, EU:C:1980:297, 10. pants.

24 — Spriedums Komisija/Beļģija, 149/79, EU:C:1980:297, 12. punkts.

25 — Šajā ziņā skat. ģenerāladvokāta P. Krusa Viljalona [*P. Cruz Villalón*] secinājumus lietā Komisija/Portugāle, C-52/08, EU:C:2010:514, 41. punkts.

46. Tā rezultātā, lai gan galu galā tas ir faktu jautājums, kas jāizšķir iesniedzējtiesai, tiesas locekļu palīgu uzdevumi, manuprāt, ir pārāk attālināti no tiesu iestāžu civildienesta būtības, lai (kaut vai netieši) iekļautu dalību tās varas īstenošanā, ko piešķir ar publiskajām tiesībām [26].

47. Beļģijas valdības apgalvojums, ka *Code judiciaire* 310. pantā *Cour de cassation* tiesas locekļa palīgi formāli ir klasificēti kā šīs tiesas "locekļi" un ka uz tiem daļēji attiecas tādi pat likuma noteikumi kā uz tiesnešiem un citiem tiesas locekļiem, tostarp par to iecelšanu amatā un atalgojumu, atvaļinājumu, "tiesas privilēģijām" [27] un aizliegumu veikt (konkrētu) ar tiesas funkcijām nesaistītu darbību, manuprāt, nav tāds, ar ko varētu atspēkot šo secinājumu. Šie aspekti neattiecas tieši uz tiesas locekļu palīgu veiktajiem faktiskajiem uzdevumiem.

*Vai tiesas locekļa palīga amats Beļģijas* Cour de cassation *ir "reglamentēta profesija" Direktīvas 2005/36 izpratnē? (otrais jautājums)*

48. Vai Direktīva 2005/36 ir piemērojama pamatlietā, ir atkarīgs arī no tā, vai *Cour de cassation* tiesas locekļa palīga amats ir "reglamentēta profesija" Direktīvas 2005/36 3. panta 1. punkta a) apakšpunkta izpratnē. Tas, savukārt, ir atkarīgs no tā, vai piekļuvei šai profesijai un darbībai tajā tiek pieprasīta "īpaša profesionālā kvalifikācija" [28].

49. Pirmkārt, faktam, ka īpašas normas par civildienestu saskaņā ar Beļģijas tiesībām reglamentē šo nodarbinātību, nav nozīmes, lai noteiktu, vai tā ir reglamentēta profesija Direktīvas 2005/36 izpratnē [29].

50. Tālāk Beļģijas valdības argumentam, ka tiesas locekļa palīga pienākumi neparādās reglamentēto profesiju sarakstā, ko publicējusi Komisija, arī nav nozīmes. Šis saraksts nav daļa no saistoša ES tiesību akta, un tādēļ tas ir tikai norādošs.

51. Komisija apgalvo, ka iecelšanai *Cour de cassation* tiesas locekļa palīga amatā nav nepieciešama "īpaša profesionālā kvalifikācija" Direktīvas 2005/36 3. panta 1. punkta a) apakšpunkta izpratnē. Doktora vai licenciāta grāds tiesību zinātnēs vai maģistra grāds tiesību zinātnēs ir vispārēja rakstura diplomi, kas dod pieeju lielam daudzumam profesiju. Turklāt atlases procedūra tiesas locekļu palīgu pieņemšanai darbā neietver pārbaudījumu, kura rezultātā tiktu izsniegts piemērotības apliecinājums.

52. Es piekrītu šai analīzei.

53. Dažas no definīcijām Direktīvas 2005/36 3. pantā sniedz noderīgas pamatnostādnes jēdziena "īpaša profesionāla kvalifikācija" interpretācijai. Saskaņā ar 3. panta 1. punkta b) apakšpunktu profesionāla kvalifikācija ir kvalifikācija, ko apstiprina kvalifikāciju apliecinošs dokuments, un 3. panta 1. punkta c) apakšpunktā ir noteikts, ka formāla kvalifikācija ietver diplomus, "kuri apliecina tādas profesionālās apmācības sekmīgu pabeigšanu, kas apgūta galvenokārt [ES]". Turklāt Direktīvas 2005/36 3. panta 1. punkta e) apakšpunktā "reglamentēta izglītība un apmācība" ir definēta kā "jebkāda apmācība, kas *īpaši paredzēta* darbības veikšanai kādā konkrētā profesijā un kas aptver kursu vai kursus, kurus atbilstīgos gadījumos papildina profesionālā apmācība, pārbaudes prakse vai profesionālā prakse" [30].

26 — Pēc analoģijas attiecībā uz atkāpi no LESD 51. panta skat. spriedumus *Reyners*, 2/74, EU:C:1974:68, 53. punkts (attiecībā uz juristiem Beļģijā); *Thijssen*, C-42/92, EU:C:1993:304, 22. punkts (attiecībā uz "apstiprinātiem aģentiem" Beļģijas Apdrošināšanas inspekcijā); un *Peñarroja Fa*, C-372/09 un C-373/09, EU:C:2011:156, 44. punkts (attiecībā uz tiesas ekspertiem Francijā).

27 — Par konkrētiem nodarījumiem Beļģijā tiesas locekļus pirmajā instancē tiesā apelācijas tiesas (Kriminālprocesa kodeksa 479. pants).

28 — Nav strīda par to, ka *Cour de cassation* tiesas locekļa palīga amats nav profesija, kurā strādā Direktīvas 2005/36 I pielikumā uzskaitīto asociāciju vai organizāciju locekļi. To tādēļ nevar aplūkot kā reglamentētu profesiju, pamatojoties uz pēdējo šīs direktīvas 3. panta 1. punkta a) apakšpunkta teikumu, ko lasa kopā ar 3. panta 2. punktu.

29 — Spriedums *Burbaud*, C-285/01, EU:C:2003:432, 42. un 43. punkts un tajos minētā judikatūra.

30 — Izcēlums mans.

54. Ņemot vērā šo kontekstu, man šķiet, ka ne visus grādus var uzskatīt par īpašo profesionālo kvalifikāciju Direktīvas 2005/36 izpratnē. Šajā jēdzienā ir ietverami tikai tie grādi, kas īpaši ir paredzēti, lai sagatavotu kandidātus darbībai konkrētā profesijā, un kas apliecina galvenokārt ES iegūtas profesionālās apmācības pabeigšanu.

55. Akadēmiskās kvalifikācijas, kas tiek pieprasītas, lai personu varētu iecelt *Cour de cassation* tiesas locekļa palīga amatā, nav noteiktas tādēļ, lai īpaši sagatavotu personas tiesas locekļa palīga amatam šajā tiesā, bet gan lai tām dotu piekļuvi plašākam profesiju lokam. Ņemot vērā to vispārējo raksturu, šīs kvalifikācijas neapliecina, ka ir pabeigtas īpašas profesionālas apmācības, un tādēļ tās nav "īpaša profesionālā kvalifikācija". Līdz ar to *A. L. Brouillard* pamatlietā nevar atsaukties uz Direktīvu 2005/36.

56. Tas, ka tiesas locekļa palīgus atlasa konkursa pārbaudījumu rezultātā, kurā ir ietverts salīdzinošais kandidātu novērtējums, neatspēko šo secinājumu. Spriedumā *Rubino* Tiesa uzskatīja, ka faktu, ka persona ir veiksmīgi izturējusi procedūru, kurā tiek izvēlēts iepriekš noteikts personu skaits, pamatojoties uz kandidātu salīdzinošu izvērtēšanu, nevis piemērojot vispārējus kritērijus, un kuras rezultātā tiek piešķirta kvalifikācija uz precīzi noteiktu laiku, nevar uzskatīt par tādu, kas piešķir profesionālu kvalifikāciju Direktīvas 2005/36 3. panta 1. punkta b) apakšpunkta izpratnē [31].

57. Manis izdarīto secinājumu neatspēko arī *Code judiciaire* 259.l panta norma, ka *Cour de cassation* tiesas locekļa palīgu iecelšana amatā kļūst galīga tikai trīs gadus pēc amata pildīšanas uzsākšanas. Patiešām, konkrētos apstākļos noteikta ilguma obligātās apmācības var palīdzēt klasificēt profesiju kā reglamentētu. Piemēram, spriedumā *Burbaud* Tiesa secināja, ka nodarbinātība Francijas slimnīcā vadošā amatā ir reglamentēta profesija. Šis secinājums bija būtībā pamatots ar to, ka Francijas tiesībās piekļuve šai profesijai ir atļauta tikai tiem, kas ir pabeiguši apmācību kursu *École nationale de la santé publique* un nokārtojuši gala pārbaudījumu, kurš apliecina, ka viņiem ir nepieciešamās teorētiskās un praktiskās zināšanas, lai strādātu slimnīcas vadībā [32]. Tomēr šīs prasības nav salīdzināmas ar šeit minētajās valsts tiesību normās noteiktajām. Beļģijas valdība tiesas sēdē apstiprināja, ka šīs normas nenosaka īpaši apmācību programmu, kuras beigās veiksmīgie kandidāti saņemtu apliecinājumu, ka tiem ir nepieciešamās profesionālās kvalifikācijas. 259.l panta formulējumā ir teikts, ka trīs gadu laiks pēc sākotnējās iecelšanas amatā ir paredzēts kā pārbaudes laiks, kas ļauj tiesas locekļiem, kuram šie tiesas locekļa palīgi palīdz, pārbaudīt, vai viņi pienācīgi veic savus uzdevumus, un ieņemt nostāju par to, vai viņu iecelšanai ir jākļūst par galīgu [33].

*Kuri pienākumi LESD 45. pantā ir noteikti atlases komisijai? (ceturtais un piektais jautājums)*

58. No tā secinu, ka Direktīva 2005/36 nav piemērojama pamatlietā. Tādēļ mana analīze par ceturto un piekto jautājumu ir tikai par LESD 45. pantu. Vai šajā tiesību normā tiek pieprasīts, lai atlases komisija pārbaudītu, vai *A. L. Brouillard* akadēmiskās kvalifikācijas kopā ar viņa darba pieredzi sniedz viņam zināšanas un iemaņas, kas ir līdzvērtīgas tām, kuras apliecina Beļģijas universitātes piešķirtais doktora, licences vai maģistra grāds?

59. Nepastāvot saskaņotiem nosacījumiem par piekļuvi šai profesijai, ES tiesības neliedz dalībvalstij noteikt, ka iecelšana vienas no tās tiesas locekļu palīgu amatā ir atkarīga no tā, vai personai ir īpašas zināšanas un kvalifikācija, kas parāda tās piemērotību šim amatam [34]. Tomēr šī kompetence jāīsteno tādā veidā, ka tiek ievērotas Līguma garantētās pamatbrīvības [35].

31 — Spriedums *Rubino*, C-586/08, EU:C:2009:801, 32. punkts.

32 — Spriedums *Burbaud*, C-285/01, EU:C:2003:432, 44.–53. punkts.

33 — Tādēļ šo periodu nevar pielīdzināt prakses periodam, kas tiek pieprasīts, lai personu varētu uzņemt Advokātu kolēģijā kā advokātu. Skat. spriedumus *Morgenbesser*, C-313/01, EU:C:2003:612, 51. punkts, un *Peśla*, C-345/08, EU:C:2009:771, 23. punkts.

34 — Tostarp skat. spriedumus *Vlassopoulou*, C-340/89, EU:C:1991:193, 9. punkts un tajā minētā judikatūra, un *Fernández de Bobadilla*, C-234/97, EU:C:1999:367, 11. punkts.

35 — Tostarp skat. spriedumu *Mac Quen* u.c., C-108/96, EU:C:2001:67, 24. un 25. punkts.

60. Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru dalībvalstu kompetentajām iestādēm, pārbaudot personas pieteikumu atļaut piekļuvi profesijai, kurai saskaņā ar valsts tiesībām var piekļūt tikai tad, ja ir iegūts konkrēts diploms vai profesionāla kvalifikācija, jāņem vērā attiecīgās personas profesionālā kvalifikācija, to salīdzinot ar diplomiem, apliecībām un citiem oficiālajiem kvalifikācijas apliecinājuma dokumentiem pamatotu kvalifikāciju un viņa atbilstošo profesionālo pieredzi un profesionālo kvalifikāciju, ko prasa valsts tiesību normas darbam šajā profesijā [36].

61. Šai pārbaudes procedūrai jādod attiecīgās dalībvalsts valsts institūcijām iespēja pašām objektīvi pārliecināties, vai ārvalsts diploms apliecina, ka tā īpašniekam ir tādas pašas vai vismaz pielīdzināmas zināšanas un kvalifikācija, kas ir, ja ne identiskas, tad līdzvērtīgas tām, ko apliecina valstī iegūts diploms. Šis novērtējums jāveic, ņemot vērā tikai to zināšanu un kvalifikācijas līmeni, kura esamību šai personai var pieņemt, pamatojoties uz šo diplomu, paturot prātā apmācību veidu un ilgumu un praktisko apmācību, kas saistīta ar šo diplomu [37]. Turklāt zināšanas, ko apliecina citā dalībvalstī izsniegts diploms un citās dalībvalstīs iegūtas kvalifikācijas un/vai profesionālā pieredze, kā arī pieredze, kas iegūta dalībvalstī, kurā kandidāts lūdz reģistrāciju, ir jāpārbauda salīdzinājumā ar uzņemošās dalībvalsts tiesību aktos prasīto profesionālo kvalifikāciju [38].

62. Ciktāl visa praktiskā darba pieredze, kas iegūta, veicot darbības saistībā ar profesiju, pieeja kurai tiek lūgta, var paaugstināt pieteikuma iesniedzēja zināšanas, valsts kompetentajām iestādēm ir jāņem vērā visa praktiskā pieredze, kas var būt lietderīga šīs profesijas veikšanai. Konkrētā šai pieredzei piešķiramā nozīme kompetentajai iestādei ir jānosaka, ņemot vērā konkrētos veiktos pienākumus, šo pienākumu izpildē iegūtās un pielietotās zināšanas, kā arī attiecīgajai personai uzticēto atbildību un tai piešķirto neatkarības pakāpi [39].

63. Šīs pārbaudes ietvaros dalībvalsts var ņemt vērā objektīvās atšķirības, kas pastāv gan attiecībā uz izcelsmes dalībvalstī pastāvošo attiecīgās profesijas tiesisko pamatu, gan arī attiecībā uz šīs profesijas darbības jomu [40]. Juristu profesiju gadījumā dalībvalstīm tādēļ var būt jāveic salīdzinoša diplomu pārbaude, ņemot vērā norādītās atšķirības starp attiecīgo valstu tiesību sistēmām. Ja salīdzinājums noslēdzas ar to, ka ar ārvalsts diplomu apliecinātās zināšanas un prasmes un valsts tiesību aktos pieprasītās atbilst tikai daļēji, uzņēmēja dalībvalsts var no attiecīgās personas pieprasīt pierādījumus par to, ka viņš ir ieguvis trūkstošās zināšanas un prasmes (piemēram, ar profesionālo pieredzi) [41].

64. Pamatlietā nešķiet, ka *A. L. Brouillard* būtu ieguvis izglītību, ko Beļģijā uzskata par pilnu izglītību tiesību zinātnēs. It īpaši tiesas sēdē viņš apstiprināja, ka viena gada profesionālās izglītības grāds, kuru viņam piešķīra Puatjē universitāte, neietvēra lekcijas Beļģijas tiesībās. Viņš arī piekrita, ka šis diploms neietvēra administratīvo un darba tiesību kursu, kuri, pēc Franču kopienas Līdzvērtības atzīšanas komitejas viedokļa, ir nepieciešami, lai pabeigtu pēcdiploma studijas tiesību zinātnēs šajā kopienā.

65. Tomēr *A. L. Brouillard* viena gada profesionālais diploms ir universitātes diploms, kas ietver konkrētus juridiskās izglītības aspektus. Tādēļ *prima facie* tas bija vismaz daļēji atbilstošs saistībā ar pieprasīto kvalifikācijas līmeni *Cour de cassation* tiesas locekļa palīga amatam.

36 — Skat. spriedumus *Vlassopoulou*, C-340/89, ECR, EU:C:1991:193, 16. punkts, un *Morgenbesser*, C-313/01, EU:C:2003:612, 57. punkts.

37 — Skat. spriedumus *Vlassopoulou*, C-340/89, ECR, EU:C:1991:193, 17. punkts, un *Morgenbesser*, C-313/01, EU:C:2003:612, 66. un 68. punkts.

38 — Spriedums *Peśla*, C-345/08, EU:C:2009:771, 45. punkts un tajā minētā judikatūra.

39 — Spriedums *Vandorou* u.c., C-422/09, C-425/09 un C-426/09, EU:C:2010:732, 67.–69. pants.

40 — Attiecībā uz *A. L. Brouillard* viņa "izcelsmes dalībvalsts" patiesībā ir Francija, kurā viņš ieguva viena gada profesionālo maģistra grādu, uz kuru viņš atsaucas pamatlietā. Viņa "uzņēmēja dalībvalsts" ir Beļģija (skat. iepriekš 12. zemsvītras piezīmi).

41 — Spriedumi *Vlassopoulou*, C-340/89, EU:C:1991:193, 18.–20. punkts, un *Morgenbesser*, C-313/01, EU:C:2003:612, 69.–71. punkts.

66. Turklāt *A. L. Brouillard* Beļģijas kompetentajās iestādēs atsaucās ne tikai uz savām akadēmiskajām kvalifikācijām, bet arī uz visu savu profesionālo pieredzi, lai pierādītu, ka viņš ir kvalificēts šī amata pienākumu veikšanai [42]. Viņš uzskata, ka viņa nodarbinātība vairāku gadu garumā *Cour de cassation* dokumentācijas un tekstu saskaņošanas dienestā, kas atbilst lielākajai daļai no tiesas locekļa palīga uzdevumiem, kopā ar viņa akadēmisko kvalifikāciju sniedz viņam zināšanas un prasmes, kas ir pielīdzināmas tām, kuras tiek pieprasītas iecelšanai tiesas locekļa palīga amatā.

67. Šajā kontekstā [43] atlases komisijai bija pienākums pārbaudīt, vai *A. L. Brouillard* profesionālās pieredzes rezultātā iegūtās zināšanas un prasmes, ieskaitot viņa nodarbinātību *Cour de cassation* dokumentācijas un tekstu saskaņošanas dienestā, pietiekami pierādīja, ka viņam ir tās kvalifikācijas, kuras, šķiet, trūkst, ja ņem vērā tikai viņa diplomus.

68. Es šaubos, vai pamatlietā aplūkojamais lēmums atbilst šiem principiem, jo, šķiet, ka atlases komisija ir pamatojusies tikai uz to, ka *A. L. Brouillard* nebija akadēmisko kvalifikāciju, kas nepieciešamas iecelšanai tiesas locekļa palīga amatā. Tomēr galu galā tas ir jāizlemj iesniedzējtiesai, ņemot vērā visus lietas atbilstošos apstākļus.

## Secinājumi

69. Ņemot vērā iepriekš minēto, es iesaku Tiesai uz *Conseil d'État* (Beļģija) jautājumiem atbildēt šādi:

1) LESD 45. pants ir piemērojams situācijā, kad, lai piedalītos konkursa pārbaudījumos Beļģijas *Cour de cassation* tiesas locekļa palīga iecelšanai amatā, Beļģijas pilsonis ar dzīves vietu Beļģijā, kurš nekad nav veicis profesionālo darbību citā dalībvalstī, tostarp atsaucas uz kvalifikāciju, ko tam piešķīrusi Francijas universitāte;

2) uz izņēmumu, kurš noteikts LESD 45. panta 4. punktā, dalībvalsts nevar atsaukties strīdā pret savu pilsoni; līdz ar to uz šī pamata iepriekš aprakstītā situācija nav izslēdzama no 2005. gada 7. septembra Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2005/36/EK par profesionālo kvalifikāciju atzīšanu piemērošanas jomas;

3) nodarbinātība Beļģijas *Cour de cassation* tiesas locekļa palīga amatā nav "reglamentēta profesija" Direktīvas 2005/36 3. panta 1. punkta a) apakšpunkta izpratnē;

4) LESD 45. pants aizliedz dalībvalsts iestādei atteikt personai dalību publiskā konkursa pārbaudījumā tiesas locekļa palīgu iecelšanai amatā, tāpēc ka šai personai nav doktora, licenciāta vai maģistra grāda tiesību zinātnēs, kuru būtu piešķīrusi šīs dalībvalsts universitāte, vai grāds, kurš iegūts ārvalstī un kuru šīs dalībvalsts cita valsts iestāde atzinusi par līdzvērtīgu, nepārbaudot, vai visas šīs personas akadēmiskās kvalifikācijas, ieskaitot jebkuru kvalifikāciju, kas ir iegūta citā dalībvalstī un kas ir pietiekami atbilstoša, lai piekļūtu šai profesijai un tajā strādātu, kopā ar viņas profesionālo pieredzi viņai sniedz līdzvērtīgas zināšanas un prasmes.

42 — Šķiet, ka to apstiprina vēstule, kuru *A. L. Brouillard* nosūtīja *Cour de cassation* pirmajam priekšsēdētājam 2011. gada 24. maijā un kura ir pievienota valsts Tiesai iesniegtajiem lietas materiāliem.

43 — Judikatūra, uz kuru es atsaucos iepriekš 60.–63. punktā, nenozīmē, ka jebkurā citā dalībvalstī iegūtā kvalifikācija, lai arī cik nenozīmīga būtu tās saikne ar piekļuvi šai attiecīgajai profesijai un darbībai tajā, izraisītu prasību izvērtēt profesionālo pieredzi, kas iegūta uzņēmējā dalībvalstī vai citur. Šāda prasība būtu nesamērīga.